

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 107/2020
09.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Зоран Величковић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Медиана“ Ниш, кога заступа Тихомир Крстић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 809/2019 од 17.07.2019. године, у седници већа одржаној дана 09.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужилаца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 809/2019 од 17.07.2019. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Нишу П 7041/17 од 13.09.2018. године, у усвајајућем делу става првог, као и у ставу другом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцима накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 191.470,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 7041/17 од 13.09.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца и обавезан је тужени да сваком тужиоцу, на име накнаде штете због немогућности обраде од по 1/3 к.п. бр. ..., укупне површине 26,8 ари, уписане у ЛН бр. ... КО ..., за 2012, 2013, 2014. и 2015. годину, исплати износ од по 358.385,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.09.2018. године, као дана пресуђења па до коначне исплате, док је тужбени захтев у делу исплате законске затезне камате на досуђене износе почев од 22.05.2018. године, као дана вештачења, до 13.09.2018. године, као дана пресуђења, одбијен. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 242.674,00 динара, са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 809/2019 од 17.07.2019. године преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 7041/17 од 13.09.2018. године, у усвајајућем делу става првог изреке и у ставу другом изреке, па је одбијен као неоснован тужбени захтев тужилаца, којим су тражили да се тужени обавезе да им на

име накнаде штете због немогућности обраде по 1/3 к.п. бр. ..., укупне површине 26,8 ари, уписане у ЛН бр. ... КО ..., за 2012, 2013, 2014. и 2015. годину, исплати износ од по 358.385,00 динара, са законском затезном каматом, почев од 13.09.2018. године као дана пресуђења, па до коначне исплате и одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку и члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија тужилаца је дозвољена, применом члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па није било услова за одлучивање о посебној ревизији у смислу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), па је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су сувласници са уделом од по 1/3 катастарске парцеле бр. ..., уписане у ЛН бр. ... КО ..., укупне површине 26,68 ари. Предметна парцела налази се непосредно уз градску депонију, на удаљености од око 100 метара, испод великог зида депоније. Због сливања отпадних вода и ширења непријатних мириса са депоније, парцела тужилаца је потпуно загађена и неупотребљива за било коју намену, а тужиоци су онемогућени да обрађују своју парцелу и да се баве пољопривредном производњом. Пре изградње депоније власници суседних парцела, као и правни претходници тужилаца, па и сами тужиоци, узгајали су пољопривредне културе као што су кромпир, пасуљ, млади лук и друго. Након изградње депоније, парцела тужилаца је урасла у коров и на њој се ништа не сади. Висина штете коју су тужиоци претрпели у периоду од 2012. године до 2015. године утврђена је на основу налаза и мишљења вештака пољопривредне струке у укупном износу од 716.770,00 динара, односно у износу од по 358.385,00 динара за сваког тужиоца појединачно.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да тужиоцима припада право на накнаду штете у висини одређеној у складу са налазом и мишљењем вештака пољопривредне струке, због немогућности да предметну парцелу обрађују на начин како су то чинили тужиоци и њихови правни претходници у периоду пре изградње градске депоније, јер је након изградње депоније парцела тужилаца постала неупотребљива за било коју намену због штетних имисија које се шире са депоније, а за коју штету је одговоран тужени, па је применом одредби члана 154. став 1, 155. и 156. став 1. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев тужилаца и обавезао туженог да исплати тужиоцима износ од по 358.385,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.09.2018. године, као дана пресуђења па до коначне исплате. Првостепени суд је, као неоснован, одбио и приговор недостатка

пасивне легитимације на страни туженог, оценивши да се тужени, коме је поверено вршење послова комуналне делатности, не може ослободити одговорности за штету коју су тужиоци претрпели услед штетних имисија које потичу са депоније, у смислу члана 42. став 2. у вези члана 3., 4. и 5. став 1 Закона о основама својинскоправних односа.

Према становишту другостепеног суда погрешно је првостепени суд применио материјално право и то одредбу члана 189. Закона о облигационим односима када је извео закључак да су тужиоци претрпели штету у виду изгубљене добити због немогућности обраде парцеле, јер се измакла корист може признати само ако је сасвим сигурно да није остварена, а иста мора бити и конкретно доказана. По оцени другостепеног суда није довољно да тужиоци докажу колика се корист могла очекивати од коришћења ствари, већ је нужно да докажу и који се добитак могао основано и извесно очекивати према редовном току ствари, а чије остварење је спречио штетник својом радњом, што овде није био случај због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца.

По оцени Врховног касационог суда, ревизијом тужилаца се основано указује да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца за накнаду штете.

Према члану 3. став 1. Закона о основама својинскоправних односа власник има право да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже, у границама одређеним законом. Према ставу 2. свако је дужан да се уздржава од повреде права својине другог лица.

Чланом 4. став 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да власник остварује право својине у складу са природом и наменом ствари, док је ставом 2. прописано да је забрањено вршење права својине противно циљу због кога је законом установљено или признато.

Чланом 5. став 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да је власник непокретности дужан да се при коришћењу непокретности уздржава од радњи и да отклања узроке који потичу од његове непокретности, којима се отежава коришћење других непокретности (преношење дима, непријатних мириса, топлоте, чађи, потреса, буке, отицања отпадних вода и сл.) преко мере која је уобичајена с обзиром на природу и намену непокретности и на месне прилике, или којима се проузрокује знатнија штета.

Према члану 42. став 1. Закона о основама својинскоправних односа ако треће лице неосновано узнемирава власника или претпостављеног власника на други начин а не одузимањем ствари, власник, односно претпостављени власник, може тужбом захтевати да то узнемиравање престане. Према ставу 2. када је узнемиравањем из става 1. овог члана проузрокована штета, власник има право да захтева накнаду штете по општим правилима о накнади штете.

Одговорност туженог произлази из чињенице да је тужени правно лице – јавно комунално предузеће основано Одлуком Скупштине града Ниша ради обављања послова од општег интереса, односно послова комуналне делатности на подручју града

Ниша. Послови комуналне делатности у које спадају и управљање комуналним отпадом, његово сакупљање, одвожење, третман и безбедно одлагање, као и управљање, санирање и затварање депоније, ближе су уређени одредбама Закона о комуналним делатностима и Статутом туженог. Изведеним доказима несумњиво је утврђено да тужени није адекватно обављао поверене послове, те није безбедно одлагао отпад, одржавао и санирао депонију, па је услед штетних имисија са депоније која је у надлежности туженог и њиховим ширењем на парцелу тужилаца проузрокована штета. С тога је правилно првостепени суд одбио као неоснован истакнути приговор недостатка пасивне легитимације на страни туженог и оценио да се тужени, иако није власник непокретности са које потичу штетне имисије, не може ослободити од одговорности за штету коју су тужиоци претрпели услед штетних имисија, у смислу члана 42. став 2. у вези члана 3., 4. и 5. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, ово из разлога што своју регистровану делатност тужени није обављао у складу са Законом о комуналним делатностима и Статутом туженог, па је као последица пропуста на страни туженог у обављању поверених делатности за тужиоце настала штета.

Према општем принципу субјективне одговорности за штету, садржаном у одредби члана 154. став 1. Закона о облигационим односима ко другоге проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Према ставу 2. истог члана за штету од ствари или делатности од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара се без обзира на кривицу. Чланом 155. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и наношење другоге физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета).

Одредбом члана 184. Закона о облигационим односима прописано је да предузећа и друга правна лица која врше комуналну или другу сличну делатност од општег интереса одговарају за штету ако без оправданог разлога обуставе или нередовно врше своју услугу.

Одредбом члана 185. Закона о облигационим односима прописано је да је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала. Уколико успостављање ранијег стања не уклања штету потпуно, одговорно лице дужно је за остатак штете дати накнаду у новцу. Када успостављање ранијег стања није могуће или суд сматра да није нужно да то учини одговорно лице, суд ће одредити да оно исплати оштећенику одговарајућу своту новца на име накнаде штете. Суд ће досудити оштећенику накнаду у новцу када он то захтева, изузев ако околности датог случаја оправдавају успостављање ранијег стања.

Одредбом члана 189. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи. Према ставу 3. тог члана при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

У конкретном случају предмет тужбеног захтева је накнада штете коју тужиоци трпе јер су, услед штетних имисија и загађења који потичу са депоније, која је у надлежности туженог, онемогућени да предметну парцелу користе на начин како су то пре изградње депоније чинили њихови правни претходници, као и сами тужиоци. Изведеним доказима несумњиво је утврђено да је због штетних имисија које потичу са депоније, парцела тужилаца, која је по култури пољопривредно земљиште – њива, потпуно загађена и неупотребљива за било коју намену, а оранични слој парцеле је потпуно уништен. До изградње депоније, правни претходници тужилаца, обрађивали су предметну парцелу и узгајали одређене пољопривредне културе (кромпир, пасуљ, млади лук и друго) у чему су учествовали и тужиоци. Међутим, након изградње депоније, а због загађености и затрованости земљишта, парцела тужилаца се не обрађује, зарасла је у коров и на њој се ништа не гаји више од 20 године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, по оцени ревизијског суда није спорно да у конкретном случају постоји узрочно-последична веза између поступања туженог и настале материјалне штете по тужиоце, а да штета коју тужиоци трпе има карактер измакле користи, односно неостварене имовинске добити која се у конкретном случају по редовном току ствари основано могла очекивати, а која је изостала услед штетниково радње. Ово из разлога јер су тужиоци услед штетних имисија и загађења који потичу са депоније престали да обрађују своју парцелу – њиву и да на њој гаје пољопривредне културе и тако остварују приносе, што су до изградње депоније чинили правни претходници тужилаца, а у чему су учествовали и сами тужиоци. С тога је, супротно становишту другостепеног суда, правилно првостепени суд усвојио тужбени захтев тужилаца и обавезао туженог да тужиоцима накнади штету у виду измакле користи због немогућности обраде предметне парцеле јер је иста неупотребљива због штетних имисија са депоније у надлежности туженог, сразмерно сувласничким уделима тужилаца и у висини која је утврђена на основу налаза и мишљења вештака пољопривредне струке, сагласно члану 3, 4, 5. и 42. Закона о основама својинскоправних односа, као и члану 154, 155, 184, 185. и 189. Закона о облигационим односима.

Врховни касациони суд је преиначио одлуку другостепеног суда о трошковима поступка, сходно коначном успеху тужилаца у спору и потврдио одлуку о трошковима парничног поступка садржану у ставу другом изреке првостепене пресуде, донету применом члана 153, 154. и 163. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Како су тужиоци успели у поступку по ревизији, то је Врховни касациони суд, сагласно члану 153, 154. и 165. ЗПП, обавезао туженог да тужиоцима накнади трошкове ревизијског поступка у укупном износу од 191.470,00 динара и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, судску таксу на ревизију у износу од 75.970,00 динара и судску таксу на одлуку о ревизији у износу од 97.500,00 динара, према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксној тарифи из Закона о судским таксама и одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић